

DE TIJD TRAP

Jaarverslag 2018

DE TIJD TRAP

Jaarverslag 2018

1273

Voorgeschiedenis van
Rotterdam (vanaf de
Schiedamsche Waal tot
heden)

1306

Eerste vermelding
van de Schiedamsche
Waal

1329

Eerste vermelding
van goetshuis
First reference to hospital
in Rotterdam

1358

Aankomst stadsreus
Construction city ramparts

1400

Circa 2500 Rotterdammers
Rotterdam has 2500 inhabitants

1421

Keur voor het
wolleweversgilde opgesteld
Accreditation of weaver's
guild established

Jo
Jo

Inhoud

Introductie	5	Ambities 2019	15
Stichting De Tijdtrap	7	Lustrum: De Tijdtrap bestaat	15
Samenstelling bestuur	8	vijf jaar	15
Projectmedewerkers/freelancers		Tijdtrap 2.0	15
De Tijdtrap	8	Wayfinding verbeteren	15
Financieel verslag	9	Verbeteren en verlevendigen	16
Activiteitenoverzicht	11	Verlenging	16
Rondleidingen	11		
Rotterdam Tours	11		
Educatie	11		
Ontmoet De Tijdtrap: bewoners			
Markthal	11		
Radio	12		
Verbeelding van het Rotta Huis	13		
Digitale communicatiemiddelen	13		

Introductie

Vanaf de openstelling van de Markthal vormt De Tijdtrap een bijzonder onderdeel van dit markante gebouw. De Tijdtrap is centraal gelegen in de parkeergarages en roltrappenhuis van de Markthal. De gratis toegankelijke expositie geeft een kijkje in de keuken van de Rotterdamse archeologie en het verleden van deze plek waar nu de moderne Markthal staat.

Het gaat om de ontdekking van bewoningssporen en vele honderden vondsten die samenhangen met de pre-stedelijke nederzetting Rotta (900-1100 na Christus) en met de stad Rotterdam uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Een van de drijfveren van de initiatiefnemers van De Tijdtrap, Provast en BOOR, was om zoveel mogelijk mensen kennis te laten maken met archeologie en de bijzondere collectie.

De Tijdtrap vormt inmiddels een vast onderdeel van een snoer van archeologische verhalen en pareltjes, die zich zichtbaar en onzichtbaar in de Rotterdamse binnenstad bevinden. Bij station Blaak is bijvoorbeeld een deel van de 15e-eeuwse stadsmuur te zien, met vondsten die op deze plek zijn gedaan. En in het Timmerhuis zijn tegels en diverse vondsten van het archeologisch onderzoek aldaar te zien.

De Tijdtrap is in deze uniek: de vondsten en het verhaal van de mensen die op deze plek hebben gewoond, worden in een gratis expositie getoond. Op deze manier kunnen bezoekers dagelijks kennis maken met de rijke archeologische collectie van de stad.

De Markthal heeft in 2018 7,5 miljoen bezoekers getrokken. De Tijdtrap is bezocht door ruim 1,8 miljoen van deze bezoekers. Uit onderzoek (2016 Universiteit Leiden) is gebleken dat het merendeel van de bezoekers van De Tijdtrap bestaat uit Markthal bezoekers die hun auto in de parkeergarage stallen. In 2017 is een begin gemaakt met de verbetering van de way-finding en zichtbaarheid van De Tijdtrap in de Markthal. In 2018 is dit proces doorgezet. Daarnaast zijn in 2018 de bewoners van de appartementen in de Markthal bij De Tijdtrap betrokken. In dit jaarverslag treft u een overzicht van de activiteiten en belangrijkste momenten van het jaar 2018 voor De Tijdtrap.

Stichting De Tijdtrap

Bij De Tijdtrap zijn veel verschillende partijen betrokken. In 2013 kwam voor het eerst een stuurgroep bijeen, bestaande uit vertegenwoordigers van BOOR, Provast, architectenbureau MVRDV, Museum Rotterdam en Rotterdam Partners. In juni 2014 zag stichting De Tijdtrap het levenslicht, mede bedoeld om de financiële middelen bij elkaar te brengen. Dankzij bijdragen van de gemeente, Provast, marktpartijen, fondsen en stichtingen is De Tijdtrap vormgegeven. Het ontwerp is uit handen van de tentoonstellingsarchitecten Kossmann.dejong.

De stichting is opgericht om De Tijdtrap mogelijk te kunnen maken en financiering te realiseren. Daarnaast heeft de stichting een aantal belangrijke doelstellingen voor de lange termijn die onlosmakelijk met De Tijdtrap zijn verbonden. Dit zijn onder andere:

- Zorgdragen voor het beheer van De Tijdtrap.
- Zorgdragen voor de inrichting en organisatie van randprogrammering rondom De Tijdtrap. Hierbij wordt samengewerkt met andere partijen en erfgoedpartners in Rotterdam en aansluiting gezocht bij bestaande evenementen.
- De stichting beoogt op een aansprekende, laagdrempelige manier te informeren over de Rotterdamse archeologie en geschiedenis aan een groot en breed publiek. Dat gebeurt aan de hand van de archeologische collectie van de opgraving Markthal en van andere in Rotterdam uitgevoerde opgravingen. Ook relevante voorwerpen, teksten en afbeeldingen uit de verzamelingen van andere erfgoedpartners in de stad (zoals Stadsarchief Rotterdam, Museum Rotterdam, Maritiem Museum Rotterdam, Museum Boijmans Van Beuningen) kunnen worden ingezet.
- De Tijdtrap verwijst naar andere erfgoedinstanties in de stad en naar evenementen waarbij het Rotterdams verleden beleefd kan worden.

Samenstelling bestuur

Het bestuur Stichting De Tijdtrap bestaat uit:

Arnold Carmiggelt - hoofd Archeologie Rotterdam (BOOR)

Alexandra van Dongen - Conservator Pre-industriële
vormgeving Museum Boijmans Van Beuningen

Hans Schröder, ex-partner Provast (tot 1 januari 2015)

Projectmedewerkers / freelancers De Tijdtrap

Josje Stoel – zakelijke projectleiding / communicatie /
projectadvies

Marjolein van den Dries – coördinatie / communicatie en PR /
projectadvies

Jeroen van Leeuwen (Provast) - financiële administratie

Cees Herweijer Archeologie Rotterdam (BOOR) - beheer van De
Tijdtrap

Het bestuur van De Tijdtrap kwam in 2018 vier keer bij elkaar
tijdens een bestuursvergadering.

Financieel verslag

Voor De Tijdtrap wordt een totaalbegroting van vijf jaar gehanteerd, deze loopt van 2014 t/m september 2019. De kosten voor de tentoonstelling zijn in 2018 wederom hoger vanwege technische storingen aan de beamers. In 2018 zijn er kosten voor randprogrammering gemaakt in het kader van een inhoudelijke bewonersmiddag. Op de post communicatie hebben we, door inzet vanuit BOOR in natura, kunnen besparen.

Dankzij de bijdragen van de gemeente Rotterdam, BOOR, Provast, Bureau Binnenstad, TBI, het Job Dura Fonds, Dura Vermeer Groep NV, Stichting Bevordering van Volkskracht, VSBfonds, G.Ph. Verhagen Stichting, Stichting H. Muller's Vaderlandsch Fonds, Stichting Swart-van Essen, Stichting Van Achterbergh-Domhof, Van Cappellen Stichting, Prins Bernard Cultuurfonds Zuid-Holland, de Erasmusstichting, Stichting Verzameling van Wijngaarden Boot en Stichting Departement Rotterdam der Maatschappij tot Nut van 't algemeen kon De Tijdtrap worden gerealiseerd.

In het bijzonder willen wij hier vermelden dat Klépierre (de eigenaar en beheerder van de Markthal) de expositieruimten (vitrines) in de parkeergarages gedurende 5 jaar (2014-2019) om niet ter beschikking heeft gesteld aan De Tijdtrap.

Wij ontwikkelen programma en inhoudelijke aanvullingen op de tentoonstelling om zichtbaarheid te vergroten. En wij gaan aan de slag met fondsenwerving zodat we de ingrepen kunnen realiseren die noodzakelijk zijn om de zichtbaarheid, toegankelijkheid en beleefbaarheid van dit unieke stukje erfgoed te vergroten. Dit zal plaatsvinden vanaf najaar in 2019.

Activiteitenoverzicht

Rondleidingen

Er zijn rondleidingen gegeven voor verschillende groepen. Dit varieerde van schoolklassen (basis- en voortgezet onderwijs), bewoners van de Markthal, collega's van de gemeente Rotterdam, collega's van archeologische diensten of groepen geïnteresseerden die een rondleiding boekten.

Rotterdam Tours

Rotterdam Tours geeft (geboekte, betaalde) rondleidingen in de Markthal en langs De Tijdtrap. Afgelopen jaar heeft Rotterdam Tours veel groependoor de Markthal en langs De Tijdtrap rondgeleid. In het merendeel van de gevallen is tijdens de rondleiding ook De Tijdtrap bezocht.

Educatie

Archeologie Rotterdam (BOOR) maakt onderdeel uit van Ikin010, de erfgoedcoalitie die verschillende educatieprogramma's aanbiedt voor het basisonderwijs. In een aantal educatieprogramma's vormt een rondleiding langs De Tijdtrap onder leiding van een archeoloog van het BOOR, ook een onderdeel van dit programma.

Ontmoet De Tijdtrap: bewoners Markthal

In het voorjaar 2018 heeft De Tijdtrap een bewonersmiddag 'ontmoet De Tijdtrap' georganiseerd. Het doel van de middag was om de omwonenden te informeren over de rijke archeologische geschiedenis van de plek waar zij wonen én meer over De Tijdtrap te vertellen. Zodat zij ook weer het verhaal door vertellen aan anderen en de tentoonstelling laten zien. Ruim vijftig bewoners van de appartementen in de Markthal waren aanwezig bij deze middag. Opvallend was dat veel bewoners ook al zelf met bezoek langs de vitrines van De Tijdtrap gingen. Het programma van deze dag bestond uit een lezing van stadsarcheoloog Arnold Carmiggelt waarna een rondleiding langs De Tijdtrap volgde. Deze gezellige middag werd afgesloten met een borrel waarna wie wilde kon aanschuiven voor de

daghap in restaurant van Fellini. Alle deelnemers ontvingen na afloop een goodiebag met onder meer informatie over De Tijdtrap en een boek over de archeologie van Rotterdam.

Radio

In het programma Middag aan de Maas van Radio Rijnmond vertelt Cees Herweijer (BOOR) over een bijzondere vondst van de Markthallocatie. Het betreft een fragment van een lederen trip (1350-1450 AD), een soort pantoffel of slipper die binnenhuis werd gedragen. Op de trip staat een afbeelding van het verhaal van Tristan en Isolde in de boomgaard. Zij zijn weergegeven als twee zwanen aan weerszijden van een waterput. In de middeleeuwen was het gebruikelijk dat de bruidegom bij het huwelijk een paar schoenen aan de bruid gaf. De afbeelding van de boomgaard scene uit de romance van Tristan en Isolde betekende een liefdesverklaring waarmee de bruidegom zijn eeuwige trouw beloofde aan de bruid.

Verbeelding van het Rotta Huis

Binnenkort is het ook mogelijk om zelf door een boerderij uit de Rotta periode te lopen. Op het Educatief Archeologisch Erf in de Vlaardingse Broekpolder wordt een reconstructie gemaakt van een huis uit het jaar 1000 na Christus, dat destijds is opgegraven in de bouwput van de Markthal. Onder leiding van bouwmeester Leo Wolterbeek wordt samen met staf en studenten van de vakgroep *Material Culture Studies* (Faculteit Archeologie Universiteit Leiden) aan de realisatie gewerkt.

Digitale communicatiemiddelen

Website: www.detijdtrap.nl

Daarnaast heeft De Tijdtrap een prominente plek gekregen op de nieuwe website van de Markthal Rotterdam.

Social media

 500 facebook.com/detijdtrap
Eigen nieuws, berichten van andere (erfgoed)-instellingen (Rotterdam O10 archeologie, Stadsarchief, Bibliotheek Rotterdam) en relevante nieuwsberichten van de Markthal

 150 twitter.com/tijdtrap

 100 [instagram/detijdtrap](https://instagram.com/detijdtrap)

Ambities 2019

Lustrum: De Tijdtrap bestaat vijf jaar

In 2019 bestaat De Tijdtrap vijf jaar en dit zal niet onopgemerkt voorbij gaan. Er wordt gewerkt aan een programma om deze mijlpaal te vieren. Hierbij wordt samengewerkt met Archeologie Rotterdam aan een programma dat tijdens de Nationale Archeologiedagen in oktober plaatsvindt.

Tijdtrap 2.0

Het bestuur van de stichting De Tijdtrap heeft de ambitie om een Tijdtrap 2.0 versie te maken en verbeteringen te realiseren. Vijf jaar lang tentoonstellen in een parkeergarage laat zien dat dit ook praktische uitdagingen met zich meebrengt. Denk hierbij aan het schoonhouden van de vitrines en beamers, die helaas vaak aan reparatie toe zijn door het fijnstof van auto's. De huidige opstelling met uiteenlopende voorwerpen is na vijf jaar nog steeds goed bruikbaar, maar verdient een verbetering waarbij vooral het publieks-educatieve aspect aangepakt wordt.

Wayfinding verbeteren

De eerste stap is het verbeteren van de wayfinding naar De Tijdtrap en de samenhang tussen de verschillende tentoonstellingsniveaus in de parkeergarages. Hierin trekken wij gezamenlijk op met Klepierre om tot een zo optimaal mogelijk resultaat te komen.

Verbeteren en verlevendigen

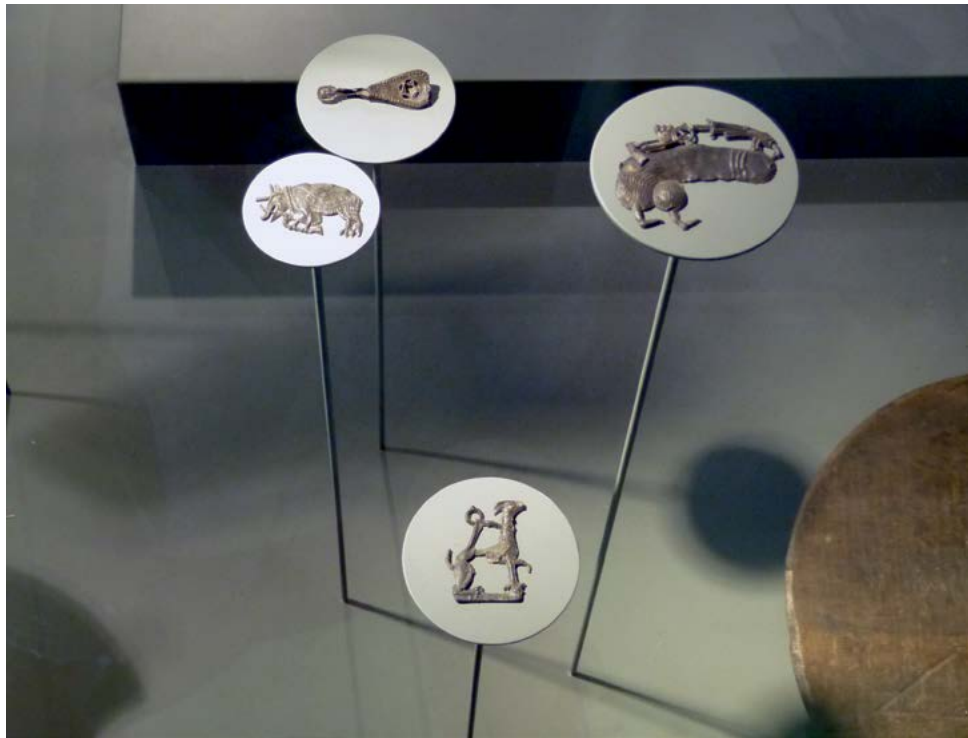
Voor de komende vijf jaar (2019-2024) wordt gewerkt aan een plan waarbij de verhalen die de archeologische vondsten vertellen, voor het publiek nog duidelijker te maken. Hierbij is de inzet van nieuwe digitale middelen onontbeerlijk. De vitrines kunnen levendiger en attractiever gemaakt worden door bijvoorbeeld gebruikt te maken van audiovisuele middelen. Uitgangspunt is dat de bestaande (getoonde) collectie gehandhaafd blijft. Dit vormt immers de ruggengraat van de presentatie.

Uiteindelijk resulteert dit in een plan van aanpak om tentoonstellings- en educatieve aspecten van de huidige presentatie te verbeteren. Dit staat niet op zichzelf, hierbij wordt ook een publieksprogramma ontwikkeld waarbij publieksparticipatie een belangrijke rol speelt. Met behulp van dit plan van aanpak zal medio 2019 met fondsenwerving worden gestart.

Verlenging

Tenslotte maakt Stichting de Tijdtrap zich er hard voor om de vitrines waarin De Tijdtrap nu gehuisvest is, wederom voor vijf jaar te mogen huren van Klepierre.

DE TIJD TRAP

Colofon

Tekst: Marjolein van den Dries
Afbeeldingen: Bas Czerwinski,
Arie Wapenaar, Archeologie
Rotterdam (BOOR)
Vormgeving: Martin Valkhoff -
Archeologie Rotterdam (BOOR)